

Standard zanimanja

OBRAĐIVAČ METALA REZANJEM

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO,
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

BANJA LUKA, 2019. godine

STANDARD ZANIMANJA

Naziv porodice zanimanja	<i>Strojarstvo i obrada metala</i>
Naziv zanimanja	Obradivač metala rezanjem
Razina	<i>III</i>

I dio:

1. Opis zanimanja

Obradivači metala rezanjem rade u metaloprerađivačkoj, automobilskoj, zrakoplovnoj industriji, drugim industrijskim granama te zanatskim pogonima u kojima se obrađuju metali i nemetali, s pomoću strojeva ili ručno, koristeći tehničko-tehnološku dokumentaciju.

Obradivači metala rezanjem proizvode dijelove za tehničke proizvode svake vrste (glavčine kotača, zupčanike, dijelove motora, dijelove alata, dijelove alatnih strojeva...). Tijekom rada namještaju strojeve za tokarenje, glodanje i brušenje te izrađuju ili modificiraju programe za računarski upravljane alatne (CNC) strojeve. Učvršćuju obratke i alate, centriraju ih i započinju radni proces na stroju. Provjeravaju mjere i kvalitetu površine proizvedenih obradaka te otklanjaju uočene nedostatke. Obavljaju i poslove tekućeg održavanja i/ili pregleda strojeva. Provode mjere zaštite na radu, protupožarne zaštite i zaštite okoliša.

Obradivači metala rezanjem trebaju imati opću tjelesnu i psihofizičku sposobnost (spretnost ruku i prstiju, dobar vid i sluh), razumjeti tehničke povezanosti, vladati logičkim razmišljanjem te posjedovati dobru sposobnost za prostorno predočavanje.

2. Skupine poslova, ključni poslovi i aktivnosti

Skupina poslova	Ključni poslovi	- Aktivnosti
Analiza, planiranje i organizacija rada	Planiranje i organiziranje vlastitog rada	<ul style="list-style-type: none"> - Proučavati u suradnji s tehničkom pripremom tehničko-tehnološku dokumentaciju novih proizvoda - Preuzimati tehničko-tehnološku dokumentaciju - Planirati popunjavanje i terminiranje alatnih strojeva - Određivati plan i tijek rada sukladno tehničkoj dokumentaciji
Priprema radnog mjesta	Pripremanje radnog mjesta i preuzimanje alata i materijala	<ul style="list-style-type: none"> - Preuzimati radni nalog - Provjeravati energetske vodove - Preuzimati sirovinu, poluproizvod i alate
	Pripremanje strojeva, uređaja i opreme	<ul style="list-style-type: none"> - Pregledati vizualno strojeve - Čistiti strojeve - Provjeravati i podmazivati sustav za hlađenje - Provjeravati adekvatnost i funkcionalnost alata
Operativni poslovi	Pregledanje tehničko-tehnološke dokumentacije	<ul style="list-style-type: none"> - Čitati i interpretirati tehnički crtež - Odabirati/ proračunavati režime obrade
	Izrađivanje obradaka na radioničkom stolu i bušilicama	<ul style="list-style-type: none"> - Čitati i interpretirati tehničke crteže - Obilježavati i rezati dijelove na predmjere - Izrađivati obratke (turpijanje, bušenje, upuštanje, razvrtanje) - Ručno rezati navoj (unutarnji i vanjski) - Spajati dijelove u sklopove (zavrtanje, zakivanje, lemljenje, zavarivanje, stiskanje)

	Pripremanje procesa obrade na konvencionalnim strojevima (tokarskim strojevima i glodalicama)	<ul style="list-style-type: none"> - Provjeravati funkcionalnost stroja prije početka radnog procesa - Provjeravati sirovine i poluproizvode (količinu i mjere) - Provjeravati alate (geometriju sječiva sukladno listi alata)
	Izrađivanje obradaka na konvencionalnim strojevima (tokarskim strojevima i glodalicama)	<ul style="list-style-type: none"> - Stezati obradak - Pozicionirati i stezati alat za obradu metala rezanjem - Određivati režime obrade (v_s, f, a) - Namještati parametre obrade - Započinjati postupak obrade metala rezanjem uz dovod sredstava za hlađenje - Odstranjivati metalne strugotine uz pomoć kuke za strugotinu - Provjeravati dimenzije i popuštati obratke - Čistiti tokarske strojeve i odstranjivati metalne strugotine
	Brušenje obradaka na brusilici za ravno brušenje	<ul style="list-style-type: none"> - Analizirati radni nalog - Odabirati brusne ploče (sklop, krupnoća brusnih zrnaca, vezivanje) sukladno materijalu obratka - Balansirati brusne ploče - Ravnati brusne ploče - Provjeravati funkcionalnost brusilice (sile držanja magnetnog stola prije početka radnog procesa) - Ravno brusiti obratke uz korištenje sredstava za rashlađivanje - Provjeravati i mjeriti brušene obratke (mjere, tolerancije, točnost oblika, kvaliteta površine) - Isključivati stroj uz poštivanje procedure gašenja

	<p>Programiranje CNC strojeva (manualni način) za obratke izrađivane tokarenjem i glodanjem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analizirati tehnički crtež i određivati korake obrade - Izrađivati plan rada i alata - Umjeravati alate - Određivati podatke za rezanje (Vc, n, f, a) - Određivati nulte tačke obratka - Manualno programirati CNC program (tokarenje, glodanje, bušenje, korektura putanje, odabir alata i poziv potprograma) - Simulirati postupke obrade metala rezanjem i kontrolirati kolizije
	<p>Izrađivanje obradaka na CNC tokarskim strojevima/ glodalicama</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Odabirati odgovarajuća sredstva za pričvršćivanje obratka - Pričvršćivati neobrađeni komad - Namještati alat za obradu u skladište alata sukladno listi alata - Definirati/ unositi nulte tačke (G54-G59) u CNC program - Provjeravati sigurnosne uređaje na CNC stroju - Provjeravati količine rashladnog sredstva - Pokretati program - Izrađivati obradak na CNC stroju - Provjeravati mjere, točnost oblika i kvalitetu površine, sukladno tehničkom crtežu - Otpuštati obradak - Provjeravati kvalitetu primjenom metode slučajnog uzorka (u slučaju serijske proizvodnje) - Utvrđivati i otklanjati uzroke pojave obradaka s pogreškom
	<p>Održavanje strojeva i opreme (preventivno/ povremeno)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Provoditi preventivno održavanje na alatnim strojevima - Provjeravati funkcionalnost i pohabanost strojeva i opreme

		<ul style="list-style-type: none"> - Čistiti i podmazivati (svakodnevno) strojeve i opremu - Asistirati prilikom provođenja mehaničkih popravaka i zamjene dijelova stroja - Ukazivati na kvarove (mehaničke i elektro) i prijavljivati pretpostavljenom - Dokumentirati radove održavanja i popravaka
Administrativni poslovi	Popunjavanje potrebne dokumentacije	<ul style="list-style-type: none"> - Popunjavati radni nalog - Popunjavati izdatnice/ povratnice - Evidentirati pogreške u tehnološkoj dokumentaciji
	Praćenje i vođenje propisane dokumentacije	<ul style="list-style-type: none"> - Evidentirati broj radnih komada - Evidentirati vrijeme izrade - Pratiti i evidentirati termine povremenog održavanja - Voditi evidencije o vremenima rada alata - Voditi evidencije kvarova i zastoja
Komunikacija i suradnja s drugima	Uspostavljanje kvalitetne komunikacije sa službama iz kolektiva	<ul style="list-style-type: none"> - Razvijati poslovnu suradnju s nadređenim, suradnicima i pomoćnim osobljem - Sudjelovati u rješavanju problema u realizaciji radnih zadataka
	Uspostavljanje kvalitetne komunikacije s radnim kolegama	<ul style="list-style-type: none"> - Sudjelovati u timu za izradu radnih zadataka - Informirati pravodobno suradnike o promjenama na radnom mjestu - Informirati radne kolege pri primopredaji smjene o stupnju izvršenja radnih aktivnosti
Osiguranje kvalitete	Osiguranje ulazne kontrole	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrolirati vizualno materijale/ poluproizvode - Mjeriti dimenzije repromaterijala - Kontrolirati vizualno ispravnost/ funkcionalnost alata

	Osiguranje kvalitete tehnološkog procesa	<ul style="list-style-type: none"> - Pratiti radne uvjete koji mogu utjecati na kvalitetu proizvoda - Slijediti propisani redoslijed operacija - Provoditi kontrolna mjerenja po fazama proizvodnje (dužina, debljina, dubina i promjer) - Provjeravati zadate mjere (radijus, ugao, konus, navoj, okomitost, upravnost, paralelnost, dijametar, cilindričnost, hrapavost...) - Provjeravati kvalitetu obrade (tolerancije) - Vršiti korekciju mjera i kvalitete obrade proizvoda
	Osiguranje kvalitete proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrolirati mjere obratka/ proizvoda - Kontrolirati funkcionalnost proizvoda - Pregledati kompletnost prateće dokumentacije
Zaštita zdravlja i životnog okoliša	Provođenje mjera zaštite na radu i protupožarne zaštite	<ul style="list-style-type: none"> - Koristiti mjere i sredstva zaštite na radu - Provoditi mjere protupožarne zaštite - Nadzirati stanje energetskih postrojenja i vodova (posuda pod pritiskom, električnih vodova, plinskih i uljnih instalacija)
	Provođenje mjera zaštite životne sredine	<ul style="list-style-type: none"> - Provoditi mjere zaštite životne sredine sukladno važećim propisima - Provoditi mjere pravilnog odlaganja otpadnog materijala

3. Poželjni stavovi

Obradivač metala rezanjem efektivno koristi radno vrijeme, preuzima odgovornost za svoj rad, pokazuje pozitivan odnos prema značaju tehničke i funkcionalne ispravnosti opreme i sredstava za rad. Iskazuje sklonost za timski rad, spremnost za preuzimanje inicijative i snalaženje u novim situacijama. Karakterizira ga samopouzdanje, osjećaj za odgovornost i savjesnost u ispunjavanju obaveza, razvijen smisao za sklad, proporcije, preciznost, učinkovitost i konceptualno razmišljanje. Pokazuje pozitivan odnos prema primjeni mjera zaštite na radu, mjera protupožarne zaštite, značaju očuvanja i zaštite životne sredine kao i prema profesionalno etičkim normama i vrijednostima.

Obradivač metala rezanjem pokazuje spremnost za razvoj poduzetničkog duha i građanske kompetencije.

Pokazuje spremnost za doživotno učenje, primjenu i stjecanje novih znanja, učenje stranih jezika i primjenu suvremenih tehnologija s posebnim akcentom na praćenje razvoja namjenskog softvera i hardvera CNC strojeva.

4. Radno okruženje i uvjeti rada

Obradivač metala rezanjem poslove uglavnom obavlja u strojarskim radionicama. Tijekom rada najveći dio vremena izložen je povišenoj buci, prašini i isparavanjima ulja. Uglavnom radi stojeći, uz umjetno osvjetljenje. *Obradivač metala rezanjem* treba imati dobar vid kako bi detaljno pratio procese obrade i precizno očitavao mjere. *Obradivač metala rezanjem* vodi računa da je njegovo radno okruženje čisto, da redovno obnavlja rashladna sredstva na alatnim strojevima kako bi se spriječilo pojavljivanje gljivica i bakterija. Neophodna je primjena mjera prve pomoći, protupožarne zaštite i sredstava zaštite na radu.

5. Povezanost s ostalim zanimanjima

Zanimanju *Obradivač metala rezanjem* bliska su zanimanja (imaju zajedničke - generičke stručne kompetencije): operater na CNC strojevima, strojarski tehničar, strojarski tehničar za računarsko konstruiranje, tehničar za mehatroniku, programer za CNC strojeve, zanimanja vezana za konstrukciju /izradu alata i održavanje strojeva.

Zanimanje *Obradivač metala rezanjem* također je povezano i sa zanimanjima: menadžmenta, inženjera različitih profila, tehničara različitih profila, svih zanimanja koja u svom radu koriste CNC tehnologije, pomoćnog osoblja i osoblja na održavanju.

II dio:

IDENTIFIKACIJA STRUČNIH KOMPETENCIJA (znanja, vještina i stavova)

Za uspješno izvođenje poslova/ zadataka/ aktivnosti opisanih u *dijelu I*, potrebna su znanja, vještine i osobne kompetencije (stavovi):

Znanje - osoba mora znati:	Vještine - osoba mora biti sposobna:	Osobne kompetencije
<u>Planiranje i organiziranje vlastitog rada</u> <ul style="list-style-type: none"> - Identificirati elemente tehničko-tehnološke dokumentacije - Definirati pravila tehničkog crtanja - Razlikovati osobine materijala	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi plan rada sukladno tehničkoj dokumentaciji, u suradnji s tehničkom pripremom - Izvesti identifikaciju elemenata tehničko-tehnološke dokumentacije - Primijeniti pravila i načela tehničkog crtanja - Izabrati vrste materijala - Primijeniti postupke evidentiranja okončanih faza rada	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Efektivno koristiti radno vrijeme</i> - <i>Preuzeti odgovornost za svoj rad</i> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema održavanju čistoće i urednosti radnog mjesta, alata, instrumenata i materijala</i> - <i>Racionalno koristiti alate, instrumente za mjerenje i potrošni materijal</i> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema</i>

<p><u>Pripremanje radnog mjesta i preuzimanje alata i materijala</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Objasniti pojam i način pripreme radnog mjesta - Definirati svojstva materijala - Definirati svojstva alata - Prepoznati vrste energetskih vodova - Prepoznati funkcionalnu ispravnost stroja 	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti pravila/ postupke pripreme i održavanja radnog prostora, alata i materijala - Odabrati adekvatan način čišćenja radnog mjesta - Odabrati potrebne materijale - Odabrati potrebne alate - Napraviti vizualni pregled energetskih vodova - Napraviti vizualni pregled stanja stroja 	<p><i>značaju tehničke i funkcionalne ispravnosti opreme i sredstava za rad</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Iskazati sposobnost i smisao za sklad i proporcije</i> - <i>Iskazati sposobnost za timski rad i kooperativnost</i> - <i>Pokazati spremnost za preuzimanje inicijative i snalaženja u novim situacijama</i> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema primjeni mjera zaštite na radu i mjera protupožarne zaštite</i> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema značaju očuvanja i zaštite životne sredine</i>
<p><u>Pripremanje strojeva, uređaja i opreme</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati postupak pripreme i čišćenja stroja - Opisati elemente energetskih i radnih vodova stroja - Objasniti osnovna svojstva i primjenu alata, pribora, mjernih instrumenata i zaštitne opreme 	<ul style="list-style-type: none"> - Izabrati pravilne postupke čišćenja stroja - Napraviti pregled sustava za hlađenje i podmazivanje - Pripremiti smjesu za hlađenje i podmazivanje - Odabrati potrebne alate - Izvesti zamjenu reznog dijela alata 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema profesionalno-etičkim normama i vrijednostima</i> - <i>Posjedovati prezentacijske vještine</i> - <i>Pokazati spremnost za primjenu i stjecanje novih znanja i primjenu suvremenih tehnologija</i> - <i>Pokazati spremnost za razvoj poduzetničkih vještina / vještina iz oblasti ekonomije</i>
<p><u>Pregledanje tehničko-tehnološke dokumentacije</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kratko opisati pravila čitanja tehničkog crteža za izradu obratka - Definirati režime obrade 	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi proračune u vezi s tehničkim problemima, a koji se odnose na primjenu - Primijeniti matematičke postupke proračuna/ odabira režima obrade 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Pokazati pozitivan odnos prema profesionalno-etičkim normama i vrijednostima</i> - <i>Posjedovati prezentacijske vještine</i> - <i>Pokazati spremnost za primjenu i stjecanje novih znanja i primjenu suvremenih tehnologija</i> - <i>Pokazati spremnost za razvoj poduzetničkih vještina / vještina iz oblasti ekonomije</i>

<p><u>Izrađivanje obradaka na radioničkom stolu i bušilicama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Analizirati tehničke crteže obradaka koji se izrađuju na radioničkom stolu - Razlikovati vrste i svojstva i primjene materijala - Opisati postupke ručnog odvajanja čestica i plastičnih deformacija - Opisati postupke spajanja materijala 	<ul style="list-style-type: none"> - Izvesti ocrtavanje i obilježavanje obratka prema tehničkom crtežu - Izvesti rezanje obradaka na grubu dužinu (ručnom testerom/ motornom pilom) - Izvesti brušenje i otklanjanje oštih rubova (pucni) s obratka - Izvesti postupak bušenja, upuštanja i razvrtanja - Izvršiti narezivanje i urezivanje navoja - Izvesti postupak spajanja dijelova uz pomoć zavrtanja, zakivanja - Izvesti postupak spajanja dijelova s pomoću lemljenja i zavarivanja 	
<p><u>Pripremanje procesa obrade na konvencionalnim strojevima (tokarskim strojevima i glodalicama)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati strukturu i svojstva konstrukcije alatnih strojeva - Navesti sredstva za stezanje na alatnim strojevima i njihovu primjenu - Objasniti primjenu alata za tokarenje/ glodanje - Definirati geometriju sječiva na alatu za tokarenje/ glodanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Provesti postupak provjere funkcionalnosti alatnog stroja - Odabrati alate za obradu metala na tokarskom stroju/ glodalici 	
<p><u>Izrađivanje obradaka na konvencionalnim strojevima (tokarskim strojevima i glodalicama)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati postupke stezanja i otpuštanja obratka - Definirati poziciju steznog alata - Nabrojati režime obrade - Opisati postupak hlađenja i odvođenja strugotine - Opisati način provjere dimenzija i kvalitete površina obratka 	<ul style="list-style-type: none"> - Provesti postupak stezanja neobrađenog dijela i alata - Odrediti/ proračunati podatke za rezanje (v_s, f, a) - Izvršiti namještanje parametara za rezanje na alatnom stroju - Provesti postupak stavljanja u funkciju dotoka rashladnog sredstva - Provjeriti dimenzije i oblik i otpusti obradak - Provesti postupak čišćenja alatnog stroja i 	

<p><u>Brušenje obradaka na brusilici za ravno brušenje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati vrste i svojstva alata za brušenje - Opisati postupak pripreme alata (tocila) za rad - Opisati funkcionalnost steznog alata (magneta) - Definirati postupak obrade i načine hlađenja obratka - Navesti postupke provjere mjera, točnosti oblika i kvalitete površine - Opisati postupak pravilnog gašenja stroja 	<p>pravilnog uklanjanja strugotine.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odabrati odgovarajući brusni alat (tocilo) u zavisnosti od materijala obrade - Provesti postupak balansiranja i ravnjanja brusnog alata (tocila) - Provjeriti funkcionalnost magnetnog stola - Izvesti postupak obrade ravnog brušenja - Odabrati postupak pravilnog hlađenja - Provesti postupak provjere mjera, točnosti oblika i kvalitete površine - Demonstrirati postupak pravilnog gašenja stroja 	
<p><u>Programiranje CNC strojeva (manualni način) za obratke izrađivane tokarenjem i glodanjem</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Analizirati tehnički crtež za obradak izrađen na CNC strojevima (tokarskom i glodalici) - Navesti plan obrade i liste alata - Razjasniti korake za izradu obratka - Definirati referentne točke obratka i alata - Kratko opisati cikluse obrade sukladno potrebi (ciklus uklanjanja strugotine, rezanja navoja, bušenja...) - Opisati postupak simulacije i kontrole kolizije 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrditi korake obrade na osnovi elemenata tehničkog crteža - Odrediti režime obrade za različite operacije (uzdužno i poprečno tokarenje, glodanje, bušenje...) - Odrediti alat za različite vrste i režime obrade (uzdužno i poprečno tokarenje, glodanje, bušenje...) - Izvršiti korekturu i kompenzaciju putanje alata - Izraditi i unijeti program na CNC stroj - Izvesti korake za simulaciju obrade rezanjem na računaru ili monitoru CNC stroja 	

<p><u>Izrađivanje obradaka na CNC tokarskim strojevima/ glodalicama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati strukturu i svojstva konstrukcije CNC strojeva - <u>Opisati</u> sredstva za stezanje na CNC strojevima (tokarskom stroju i glodalici) i njihovu primjenu - Identificirati alate za CNC strojeve i mjesta na koja se postavljaju - Definirati nultu točku stroja, referentnu točku, nultu točku obratka, točku za namještanje obratka - Definirati koordinatni sustav na CNC stroju - Opisati način provjere obrade, kvalitete obratka, utvrđivanja pogrešaka i postupaka njihovog otklanjanja 	<ul style="list-style-type: none"> - Provjeriti funkcionalnost CNC stroja - Odabrati alat - Primijeniti postupak stezanja obratka sukladno planu stezanja - Učitati program u upravljačku jedinicu CNC stroja - Utvrditi nulte točke obratka i alata - Primijeniti postupak obrade - Primijeniti postupak skidanje obratka, provjeravanja mjera, točnosti oblika i kvalitete površine, sukladno tehničkom crtežu - Otkloniti pogreške dimenzija, kvalitete obrade i oblika obratka 	
<p><u>Održavanje strojeva i opreme (preventivno/ povremeno)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati mjere i postupke preventivnog održavanja - Razlikovati strategije održavanja - Opisati metode i tehnike za pronalaženje smetnji na strojevima i opremi - Prepoznati znakove habanja i istrošenosti na strojarskim elementima 	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti upute za održavanje strojeva i opreme sukladno propisima - Izvesti radove vezane za inspekciju i održavanje strojeva sukladno planu - Utvrditi / prijaviti pretpostavljenome postojanje kvarova na energetskim vodovima i elektroničkim sklopovima - Dokumentirati radove na održavanju i popravcima strojeva i opreme 	

<p><u>Popunjavanje potrebne dokumentacije</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati način popunjavanja radnog naloga - Identificirati elemente radne i tehničko-tehnološke dokumentacije - Prepoznati pogreške u tehničko-tehnološkoj dokumentaciji 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrditi elemente radnog naloga - Primijeniti propisane tehnike unosa podataka u radnu dokumentaciju - Evidentirati pogreške u tehnološkoj dokumentaciji 	
<p><u>Praćenje i vođenje propisane dokumentacije</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definirati broj radnih komada i vremena izrade - Opisati postupak povremenog održavanja - Navesti vrijeme izrade - Navesti vrijeme rada alata - Navesti kvarove i zastoje 	<ul style="list-style-type: none"> - Prikazati broj radnih komada i vremena izrade u propisanoj dokumentaciji - Provesti pregled prema planu održavanja - Prikazati termine i provedene mjere povremenog održavanja - Napraviti pregled vremena izrade i rada alata - Napraviti pregled kvarova i zastoja 	
<p><u>Uspostavljanje kvalitetne komunikacije sa službama iz kolektiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati načine komunikacije sa službama iz kolektiva - Prepoznati načine za rješavanje problema u realizaciji radnih zadataka 	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti principe pravilne komunikacije sukladno organizacijskoj strukturi - Odabrati način rješavanja problema u realizaciji radnih zadataka 	
<p><u>Uspostavljanje kvalitetne komunikacije s radnim kolegama</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati elemente timskog rada - Definirati značaj pravodobnog informiranja suradnika 	<ul style="list-style-type: none"> - Uspostaviti pravilan odnos s nadređenima i suradnicima - Koristiti stručnu terminologiju 	

<p><u>Osiguranje ulazne kontrole</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisati ispravnost materijala/ poluproizvoda - Definirati dimenzije i svojstva repromaterijala - Kratko opisati funkcionalnost alata 	<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznati vrste i kvalitetu ulaznih materijala - Napraviti pregled dimenzija repromaterijala - Primijeniti propise i procedure za ulaznu kontrolu - Primijeniti tehnike mjerenja - Utvrditi ispravnost i funkcionalnost alata 	
<p><u>Osiguranje kvalitete tehnološkog procesa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definirati radne uvjete - Definirati redoslijed operacija tehnološkog postupka - Kratko opisati postupke kontrolnih mjerenja - Opisati princip rada mjernih instrumenata - Opisati način korekcije mjera - Opisati kvalitetu obrade 	<ul style="list-style-type: none"> - Usporediti stvarne i propisane radne uvjete - Primijeniti propisane procedure i pravila tehnološkog postupka - Primijeniti postupke kontrolnih mjerenja - Provoditi postupke i procedure za provjeru kvalitete obrade (ISO standard) - Modificirati parametre obrade sukladno rezultatima provedenih kontrolnih mjerenja 	
<p><u>Osiguranje kvalitete proizvoda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definirati mjerne sustave, veličine i postupke mjerenja - Prepoznati točnost mjera i funkcionalnost proizvoda - Definirati sadržaj prateće i tehnološke dokumentacije proizvoda - Opisati elemente ISO sustava za tolerancije - Opisati strukturu i područja primjene stroja za mjerenje koordinata 	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti postupke mjerenja - Utvrditi ispravnost mjernih uređaja - Uočiti pogreške gotovog proizvoda - Utvrditi kompletnost prateće radne i tehnološke dokumentacije - Provesti kontrolna mjerenja (dužine, dubine, dijametra, hrapavosti površine...) - Provjeriti zadate mjere (radijus, ugao, navoj, okomitost, cilindričnost, paralelnost...) - Izvoditi preračunavanje mjera (inč - mm) - Provesti kontrolu obradaka na stroju za mjerenje koordinata 	

<p><u>Provođenje mjera zaštite na radu i protupožarne zaštite</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definirati mjere i sredstva zaštite na radu - Opisati značaj mjera protupožarne zaštite - Identificirati energetska postrojenja, radne i energetske vodove 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrditi ispravnost sredstava zaštite na radu - Primijeniti mjere zaštite na radu - Utvrditi ispravnost sredstava protupožarne zaštite - Primijeniti mjere zaštite od požara - Utvrditi ispravnost energetske i radne vodova 	
<p><u>Provođenje mjera zaštite životne sredine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kratko opisati mjere i načine odlaganja otpadnog materijala - Definirati mjere zaštite životne sredine sukladno važećim propisima 	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti mjere odlaganja otpadnog materijala - Primijeniti mjere zaštite životne sredine 	

<p>Članovi radne skupine za izradu standarda zanimanja</p>	<p><i>Radnu skupinu za izradu standarda zanimanja formirala <u>Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje uz podršku projekta GIZ "Stručno obrazovanje"</u></i></p> <div style="text-align: center;"> </div> <p><u><i>Privreda i obrazovanje:</i></u></p> <p>Ahmet Pelko, dipl. ing. strojarstva - direktor <i>JU SMŠ</i>, Mostar Mujo Mandžuka - direktor <i>Grebena</i>, Travnik Slaven Mlakić, CNC programer - <i>GS-TMT</i>, Travnik Josip Perković, dipl. ing strojarstva - Srednja strukovna škola Silvije Strahimir Kranjčević, Livno Alija Hujdur, dipl. ing. strojarstva - <i>Maoles d.o.o</i>, Mostar</p> <p><u><i>Agencija za POiS obrazovanje, PJ za SSO:</i></u></p> <p>Dušan Sarajlić, dipl. ing. - šef odsjeka za VETIS, obrazovanje odraslih i doživotno učenje, <i>koordinator radne skupine</i></p> <p><u><i>Međunarodni stručnjak:</i></u></p> <p>Hans Stingl - sudjelovanje u anketiranju kompanija i funkcionalnoj analizi zanimanja</p>
<p>Datum izrade standarda zanimanja</p>	<p>2018. godina</p>
<p>Predlagatelj standarda zanimanja</p>	<p>Radna skupina</p>